

Asker og Bærum Budstikke

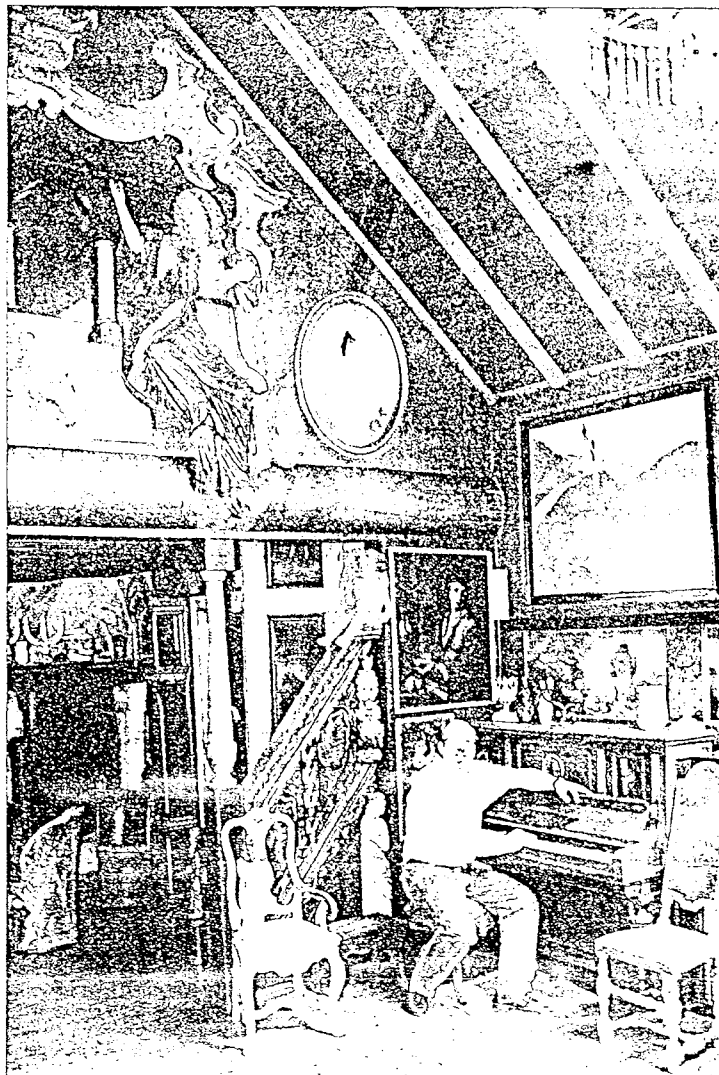
Ivar Roger Hansen med spennende bok om:

Monrad – Kunstnerdalens trompet

Komponisten David Monrad Johansen var en av de mange kjente kunstnere som holdt til på Hvalstad. Nå skal hans spennende liv bli til bok skrevet av Ivar Roger Hansen. Monrad Johansen var meget anerkjent. Et av de berømte verk han skapte på Hvalstad var «Nordlands Trompet».

AV EIVIND SVERRE MENNES
KNUT HELBAK (foto)

I huset til Hulda og Arne Garborg ble «Nordlands Trompet» til. Familien Monrad Johansen leide nemlig første etasje der. Urfremførelsen av sangsyklusen basert på tekster av Petter Dass skjedde i stuen til Tilla og Otto Valstad. Den første sangen, «Du spralende sei», lagde forresten Monrad, som alle bare kalte ham, på rekordtid. Mens hans kjære hustru Lissa kokte kaffe etter middagen, ble den til i løpet av en knapp time. Ganske rart egentlig å sitte med utsikt til en have i Asker og dikte om fiskerliv i Nord-Norge. Stort lenger fra kunne han jo ikke komme, sier Ivar Roger Hansen smilende. Hansen er nordlending akkurat som Monrad var det. I 1988 lagde han et TV-program om komponisten i forbindelse med hundre-årsjubileet for hans fødsel og fikk

ÅSTEDET: Otto Valstad urfører Monrad Johansen «Nordlands Trompet» for første gang i 1925. Foto: Ivar Roger Hansen.

BOLIG: Monrad og familien leide første etasje i Hulda Garborgs hus Labråten. Den lykkeligste periode i sitt liv siden barndommen i Nord-Norge kalte Monrad tiden her.

etter det lyst til å gjøre noe mer.

En sann kunstnersjel

– Jeg hadde liksom bare prikket litt i overflaten til en meget spennende skikkelse i mellomkrigstidens kulturliv. I fjor bestemte jeg meg og begynte å skrive på boken om hans liv og virke. David Monrad Johansen var en sentral og meget anerkjent komponist i mellomkrigstiden, men han var også mye mer enn det. Han var musikkkanmelder i Aftenposten, pianist og ikke minst en ivrig forkjemper for det nasjonale, at vi skulle ta vare på vår norske kulturarv. Han var den fremste forsvarsdokanten i sin tid for musikkens betydning for den norske nasjonen. Han gikk gjennom mange vanskelige tider, men det var det som gjorde ham til en så viktig og viktig person for oss.

for. En slik personlighet fortjener en biografi, tenkte jeg og gikk i gang med arbeidet, sier Hansen og gestikulerer ivrig. Dette er noe som virkelig opptar amanuensen i lyd fra Nasjonalbiblioteket i Rana.

– Monrad Johansen var en sann kunstnersjel. Han levde for sin musikk og slet følelser for å få endene til å møte for seg og sin familie. Han ble født i Vefsn ved Mosjøen i 1888. 15 år gammel kom han til Christiania for å studere. Det ble så som så med den almenne skolegangen. Monrad var nemlig plaget av epilepsi, men en skikkelig musikkutdannelse fikk han av den kjente komponist Karl Nielsen. Monrad var en person som hadde en egen måte å leve på. Han og kona Lissa tilbrakte mye av tiden på Labråten, var det knapt med penger. Monrad

var avhengig av støtte. To av dem som hjalp ham var ingeniøren ringere enn Fritjof Nansen og skipsreder A. F. Klaveness. Begge beundret de komponistens verk og etter en fremførelse av «Voids på Polhogda ga de ham 2000 kroner. Dengang var det fryktelig mye penger. I et brev til Nansen takker Monrad for pengene.

Til Hvalstad

I juni 1924 tar familien inn på Hvalstad pensionat. Samtidig blir Monrad kjent med Hulda Garborg. Han får fortrede på familiens boligproblemer og begynner å jakte på et husvære for dem. Utpå høsten ordner det seg og de flytter til Fru Grønndals hus på Hvalstad. Det var så langt fra noe slott. Kaldt, trangt og uten innlagt vann var det. Men året etter får de det bedre. Etter at Huldas mann Arne Garborg er død, trives hun ikke lenger alene som hun er på Labråten og leier ut førsteetasjen til Monrad.

Og der opplever han det han kaller den lykkeligste periode i sitt liv. Der kunne han i fred og ro komponere sin musikk og omgås gode venner blant de andre kunstnerne i dalen. Noe som sikkert ikke alltid gikk like rolig for seg. Monrad var et meget sosialt menneske som var glad i en fest med god rødvin i glassene.

En episode hentet fra Hulda Garborgs dagbok datert 5.9.1925 beskriver trivselen han følte.

«I dag gikk på butikken og kjøpte sjokolade som han senere kokte selv og serverte oss. Han syntes dagen var så berlig. Så godt hadde han ikke hatt det siden han var barn, så han».

Men på tross av økonomisk trangte kan ikke han endelig oppfylt drømmen om et eget hus. På Gyssestadkollen i Bærum bygget han sitt Soria Moria slott som han selv kalte det. Tegnet av Lysakerarkitekten Arnstein Arneberg. Og der bodde han frem til sin død i 1974. I dag er det sønnen Johan Kvandal som har tatt over huset. Som sin far er han også komponist og minst like anerkjent.

Nasjonal Samling

– Etter 1945 ble det stille rundt Monrad. Det skyldtes nok hovedsaklig at han ble dømt til fengselsstraff for sitt medlemskap i Nasjonal Samling. Jeg mener at akkurat den siden ved komponisten har blitt fremstilt litt endimensjonalt så langt og forsøker i boken å gi et litt mer nyansert bilde av dette. Men å det får folk lese mer om i boken. Et intervju som dette gir ikke nok av det. Det er denne perioden i hans liv som nok avslutter Hansen.

Om et års tid vil altså biografien om mennesket og kunstneren David Monrad Johansen foreligge på bokhylla.

En bok om et spennende menneske i en minst like spennende tid.